

© KONZULI JELENTÉSEK ©

A Magyar Statisztikai Szemlében az egyes államokról megjelent utolsó konzuli jelentések:

Állam neve	Évf.	Old.	Állam neve	Évf.	Old.	Állam neve	Évf.	Old.	Állam neve	Évf.	Old.
Amerikai Egy. Áll.	1926	703	Cseh-Szlovákia...	1926	223	Görögország	1926	982	Olaszország	1927	77
Ausztria	1927	809	Esztország	1926	534	Kanada	1926	110	Románia	1926	317
Bajorország	1927	356	Finnország	1926	759	Mexikó	1927	889	Svájc	1927	239
Brazília	1927	708	Franciaország	1926	709	Németbirodalom ..	1926	371	Törökország	1927	595
Bulgária	1927	698									

Esztország.

Estonie.

A budapesti eszt konzulátus jelentéséből.

A külkereskedelmi forgalom 1920—1927-ig. Esztország külkereskedelmének az utolsó 8 év alatti fejlődését az alábbi adatok mutatják:

Behozatal	Kivitel	Összes forgalom	Behozatali vagy kiviteli (+) többlet (-)
millió eszt márká ¹⁾			
1920	1.395	1.229	— 166
1921	4.483	2.287	— 2.196
1922	5.589	4.812	— 777
1923	9.332	5.712	— 3.620
1924	8.204	7.866	— 338
1925	9.655	9.665	+ 10
1926	9.557	9.638	+ 81
1927	9.643	10.578	+ 935

¹⁾ 1 P = 65·84 eszt márká.

Az eszt külkereskedelelem fejlődésében két időszak különböztethető meg. Az első korszakot, mely 1920—1924-ig tart, a behozatal túlsúlya, a másodikat, mely az 1925. évvel kezdődik, a külkereskedelmi mérleg állandó javulása és fokozódó aktivitása jellemzi. Az egész forgalom az első időszakban rohamos emelkedést mutat; ez az emelkedés a következő esztendőben erősen meglassul.

A háborús évek, a német megszállás és az eszt szabadságharc lezajlása után az áruhiány erősen érezhetővé vált, úgyhogy a Szovjet-Oroszországgal kötött béke után igen élénk kereslet indult meg mindenféle árucikkekre, amely még fokozódott, midőn az állami önállóság kivívásával az újjáépítés és a gazdasági élet gyökeres átalakítása egyszerre aktuálissá vált. Ezzel magyarázható az árubehozatalnak a kivitel feletti nagy túlsúlya az 1920—1924. években. Ebben az időszakban a behozatal főleg gépekből, ipari nyers- és segédanyagokból állott, amelyek az ország erősen visszafejlődött termelését emelni voltak hivatva. Ez években nemcsak az ipar fejlődött erősen, az üzemek újjáalakítása és új gépek beszerzése folytán, hanem a mezőgazdaság is, amennyiben számos tejgazdaság felállítását által

vajtermelés későbbi fellendülésének alapját megvetették. Az újjáépítésnek ezekben az éveiben a kivitel természetszerűleg nem fejlődhetett gyorsan, annál is inkább, mert az orosz piac elvesztése különösen az első időben erősen érezhető volt. Míg a behozatal 1920—1923-ig 6·7-szeresre emelkedett, addig a kivitel 1923-ban az 1920-as kivitelnek csak 4·7-szeresét tette ki. Az első időszak jelentékeny behozatalát — mivel a magángazdaságoknak saját anyagi eszközeik úgyszólván teljesen hiányoztak — részint állami, részint külföldi hitelnyújtással finanszírozták, de ennek a körülménynek hátrányai is voltak gazdasági téren, amennyiben a fizetési mérleg alakulását fenyegető módon befolyásolták. 1924-ben pénzügyi téren komoly nehézségek merültek fel, amelyeket a kormány a behozatali vámok jelentékeny felemelésével próbált ellensúlyozni. Egyidejűleg az állami hitelpolitikát gyökeres revízió alá vették, amennyiben a behozatali célokra szolgáló kölcsönnyújtást megszorították. A siker nem maradt el, mert a behozatal 1924-ben körülbelül 12%-kal csökkent. Egyidejűleg a gépekbe és egyéb üzemi anyagokba beruházott tőke is megkezdte a munkát, úgyhogy az ebben az évben kivitt áruk értéke az előbbi évvel szemben jelentékeny, 18%-os emelkedést mutat. A kedvező fejlődés folytán a pénzügyi ingadozó árfolyamát az év végefelé sikerült olyan színvonalon állandósítani, amely az 1927. év elején megvalósított pénzügyi reform alapjául szolgálhatott. Így tehát az 1924. év az esztorzági külkereskedelelem fejlődésében fordulópontot képez. Említésre méltó, hogy a külföldi árubehozatal 1925 óta értékben alig változott, a mérleg megjavulása tehát egyedül a kivitel emelkedésére vezethető vissza. Esztorzág legjelentékenyebb kiviteli cikkei: a vaj, len, faárúk, papír- és textilárúk, amelyek a kivitelnek érték szerint mintegy 90%-át alkotják. A vajkivitel az 1922. évi 1016 tonnáról 1927-ben 10.058 tonnára emelkedett és érték szerint a kivi-

telnek 26%-a. A lenkivitel a konjunktúra és a megművelt terület nagysága szerint ingadozott és évenkénti átlagban 9.144 tonnát tesz ki. A fa- és fafeldolgozó ipar termékeinek kivitele állandó emelkedést mutat, így a fűrészelt áru 1927. évi kivitele az 1922. évinek kétszeresére emelkedett. A sertésstenyészítés fejlődése folytán a szalonnakivitel is nagy lendületnek indult és a jövőben előreláthatólag emelkedni fog.

A behozatal az utóbbi években normálissá vált: 1926-ban 36%-át élelmiszerek, élvezeti cikkek, 21%-át nyersanyagok, 43%-át kész- és félgyártmányok tették ki. A belföldi termelés emelkedése folytán az élelmiszerek behozatala 1927-ben lényegesen csökkent, másrészt azonban az ipari nyers- és segédanyagok behozatala emelkedett, amiből az ipari termelés további fejlődésére lehet következtetni. A legfontosabb behozatali cikkek: a gabona, liszt, erőtakarmány, cukor, gyapot, érc, különböző olajok, gépek, textilárúk, műtrágya és vegyi szerek. A különböző fogyasztási cikkek behozatalának emelkedése a népesség vásárló erejének növekedését jelzi, így pl. a cukorbehozatal 1921-ben 10.668 tonnát, 1923-ban 14.732 tonnát, 1925-ben 18.593 tonnát és 1927-ben 22.454 tonnát tett ki.

Az országgal legélenkebb gazdasági összeköttetésben álló államok Németország és Anglia. A behozatalban Németország állt eddig mindig az első helyen, mégis 1927-ben a behozatalban való részesedése 29.1%-ról 26.5%-ra csökkent, míg Anglia és az Amerikai Egyesült Államok részesedése 2%-kal 14.14%-ra emelkedett. Németország főleg élelmiszereket, textil- és bőrárúkat, gépeket, szerszámokat és vegyi szereket, Anglia és az Amerikai Egyesült Államok főleg nyerspamutot, gépeket, szennet, posztóárúkat és élelmiszereket (heringet) szállít Esztországnak. Negyedik helyen áll a behozatalban 9%-kal Szovjet-Oroszország, mely főleg gabonát és olajokat szállít.

Az eszt áruk fogyasztói közt 1927-ben 31.5%-kal Anglia áll első helyen, mely elsősorban faárúkat, állati termékeket és lent vásárol. 30%-kal Németország következik ezután, mint az eszt vaj legnagyobb fogyasztója. Jóval kisebb, 6%-os Szovjet-oroszország részesedése, mely majdnem kizárólag papírt vásárol Esztországtól.

Élénk kereskedelmi összeköttetést tart fenn Esztország a Skandináv államokkal, Lettországgal, és Finnországgal is.

Az ország vámpolitikája. Az eszt vámpolitika az ország önállósulása óta nem volt egységes. A népképviselőt többsége úgy a szükségleti cikkekre, mint a nyersanyagokra vonatkozó alacsony vámtételekért ugyan sikra szállt, de ezen irányzat keresztülvitelének akadályát képezték az állam pénzügyi érdekei, továbbá az 1922—1923. évek nagy behozatali túlsúlyának korlátozóá-

sára irányuló törekvés és végül az életképes belföldi iparágak fejlődésének védelme. Ez utóbbi szempontnál mégis megkísérelték nemcsak az ipar, hanem a fogyasztók érdekeit is szem előtt tartani. Az eszt behozatali vámtarifa a behozott áruk árértékének mintegy 15%-át teszi s mint ideiglenes rendszabály, a kereskedelmi mérleg és az állami költségvetés egyensúlyának fenntartására szolgál. Most, miután a kereskedelmi mérleg már harmadik éve, az összforgalom jelentékeny gyarapodása mellett, növekvő aktivitást mutat fel, szemmel láthatólag kedvező előfeltételek mutatkoznak a tarifának részleges leszállítására, az eszt-lett egységes tarifa bevezetésével összefüggésben. Az állami önállóság elnyerésének idejében Esztországban erős áruhiány volt. Az ideiglenes kormányzatnak, mely 1919 márc. 25-én Esztországban a korábbi orosz vámtarifát életbeléptette, ezzel a körülménnyel számolnia kellett. Azok az áruk, melyekben hiány mutatkozott, vámtól mentesítették. Habár az eszt márkának akkori értéke egytized aranyrubelt tett csak ki, sok árunál mégis a korábbi orosz vámtételek maradtak eszt márkában érvényben. Gépeknél, hajóknál, nyers gyapjúnál, gyapotnál, gyapjúárunknál a vám háromszorosára emeltetett fel, fehérneműnél és ruhánál ötszörösére. Átlagban az eszt márka és az aranyrubel akkori arányának megfelelően a vámtételeket tízszeresre emelték, tízszeres összegben felül pedig a fényüzési cikkek, valamint olyan áruk vámtételét, melyek az államkincstárnak nagyobb jövedelmet ígértek. Mivel az 1921. évig az engedélyrendszer volt érvényben, a vámtarifa az áruforgalomra nem gyakorolt túlnagy befolyást. Azonfelül az eszt márka gyors esésével kapcsolatosan a vámtételek mindig jobban és jobban veszítettek jelentőségükből. Dacára a vámbevételek márkaeséssel kapcsolatos csökkenésének, az alkotmányozó nemzetgyűlés az 1919. november 5-i vámtarifa elfogadásával a vámtételek további leszállítását célozta; ennek következtében az 1920. év, — melyben a pénzügyi tételek tovább esett — csak 48.1 millió márka vámbevételt hozott. A vámok ilyenformán az állam bevételei közt teljesen jelentéktelen szerepet tölthettek be, sőt az adóbevételeknek is csak 23%-át tették ki az előbbi év 60%-ával szemben. Természetesen ez a vámpolitika nem felelt meg az állam pénzügyi helyzetének (a budget hiánya 1920-ban 630 millió márka volt), valamint a külkereskedelem fejlődésének sem.

Az 1920. évvégi rendelet értelmében a vámok 30—120-szorosra lettek felemelve, habár a márka, — 1919 november 5-iki állásához viszonyítva — annak csak $\frac{1}{15}$ -ére esett. A vámtételek felemelése következtében az állampénztár a további bankjegykibocsátást 1921 májusában beszüntethette és a pénzügyek szanálásához foghatott. Egyidejűleg elhatározták a még a háborúból fennmaradt engedély-

rendszer megszüntetését, hogy ezáltal is a külkereskedelem előmozdítottassék. Ezen határozattal összhangban 1921 május 1-én felülvizsgált vámtarifát léptettek életbe, melyben a legfontosabb szükségleti cikkek vámtételeit jelentékenyen leszállították, a fényüzési cikkek vámtételeit ellenben újabb 100%-kal felemelték. Azonkívül az új tarifa a belföldi iparcikkeket lehetőség szerint védeni törekedett, amennyiben az ilyenmű külföldi áruk vámját az érték 10—30%-ában szabta meg. 1920 március 2-án az alkotmányozó nemzetgyűlés felhatalmazta a kormányt, a be- és kivitel szabályozására. Ezek a felhatalmazások évről évre meghosszabbítottak 1924 július 7-ig, s így a kormány a törvényes szabályokon kívül saját kezdeményezésére új vámtételeket léptethetett életbe. Az 1921—1923. években ez a rendszer a tarifa állandóságára károsnak bizonyult, mert az egyes vámtételeket ez idő alatt nem kevesebb mint 50-szer változtatták, pénzügyi szempontból azonban feladatának megfelelt, mert az 1922. évben a vámtételek felemelése következtében a budget 1.567 millió eszt márka felesleget mutatott fel. De az ország külkereskedelmi összeköttetései-nek szabályozására ez a tarifa nem felelt meg. Midőn 1923-ban a rossz termés és a közép-európai gazdasági válság a kereskedelmi mérleg passzivitásával együtt az eszt márka stabilitását veszélyeztette, a nemzetgyűlés mindenekfelett a kincstár érdekeinek védelmét tartotta szem előtt. 1923 december 19-én a pénzügyminiszter új vámtarifát léptetett életbe, melynek tételei az eddigiektől kevés eltérést mutattak, azonban aranyfrankban lettek behajtva és a pénzügyminiszter által megállapított árfolyam szerint eszt márkára átszámítva (kezdet-

ben 1 aranyfrank = 75 eszt márka). Az 1923. év passzív kereskedelmi mérlege a behozatal korlátozásának szükségességét tette aktuálissá, mindaddig, míg a kivitel fejlődése a behozatal növelését ismét megengedi. Az 1924 július 3-i rendelettel a pénzügyminiszter az első vámemelést életbeléptette, úgy-hogy bizonyos árukra vonatkozólag a díjtételeket (búza, dohány, kőszén, stb.) 75%-kal felemelte. Ez a lépés maga után vonta a népképviselőt bírálattal és 1924 június 14-én törvényt hozott, amely a vá-mok megállapítása tekintetében a kormánynak adott teljhatalmat túlnyomórészt megszüntette. Július 4-én, pár nappal e törvény életbelépte előtt, a pénzügyminiszter új vámemelést rendelt el (275%-ig), úgy, hogy ez a felemelés behozatali tilalommal volt csaknem egyenlő. A népképviselőt a miniszter által felemelt vá-mok egy részét már 1924 november 5-én ismét leszállította. Egyébként amióta a kormány elvesztette a vámtarifa önálló megállapításának jogát (1924 július 7.) az eszt vámtarifa mind-össze kétszer és akkor is csak kis mértékben változott. Az 1927. év utolsó napjaiban a pénzügyminisz-ter 27%-kal szállította le a vámtételeket azáltal, hogy az aranyfrank árfolyamát 73 eszt márkában állapította meg.

Adataink szerint az utolsó években Esztország külkereskedelme kedvező irányban fejlődött. Úgy látszik, hogy ez a kedvező fejlődés az 1924. évi s kezdettől fogva ideiglenesen tervezett vámtételek mérséklését lehetővé teszi, ami az eszt-lett egy-séges tarifában már tervbevetett, ha pedig e tarifa életbeléptetése késedelmet szenvedne, úgy a mér-séklés kereskedelmi szerződések kötésével lesz meg-valósítható.

© IRODALMI SZEMLE ©

Könyvismertetések.

Chronique de livres.

Jordan Károly dr.: Matematikai statisztika.

Charles Jordan: Statistique mathématique.

Természet és technika, matematikai, műszaki és természettudományi könyvgyűjtemény 4. kötete. Budapest, Athenaeum, 1927. 316 l.

Collection de livres mathématiques, techniques et de science naturelle, tome 4. Budapest, Athenaeum, 1927. 316 pages.

Résumé. La *Statistique mathématique* de M. Charles Jordan, agrégé à l'Université des sciences économiques de Budapest, vient de paraître en traduction française, avec une préface de M. d'Ocagne, membre de l'Académie, chez Gauthier Villars (Paris). L'auteur

traite toutes les parties de la méthode de statistique mathématique, ainsi que les formules et leur démonstration, présentant, pour celle-ci, plusieurs nouveaux procédés. En outre, il expose, dans les deux premiers chapitres, les questions appartenant à la théorie générale des nombres. Il attache une grande importance à la théorie des probabilités, estimant que la statistique a pour but d'établir, sur la base des données disponibles, des prévisions sur la fréquence des faits à se produire. Dans sa précieuse étude, il analyse aussi l'application des méthodes de la statistique mathématique.